

סיפורי אפלפלד

מאת גבריאל מוקד

עד אשר כבה בה נתיחתה, עד אשר הכי היה מנהם אותה, אשה קטנה וצנומה יכולה לשאת זאת. אבל נשים גדולות לא יכולות. הצי"ר פושה בנוספו".

הזרכתו כאן בציטוט משום שה"קטע דלעיל מדבר בעד עצמו. בא"שר להרחבת היריעה הנאראטיבית של אפלפלד בקובצו האחרון, גם בסיפורים מהבגידה ה"ביחד", אין זכר והד לשואה פרט לעיונותו של העולם הערל. חלק מהסיפורים החדשים הללו גונם כללי, בחינת תיאור של קבוצה וכמה עקרונות" יחלקם נסב על אותם הרחשים הד"קים של היהודי, שהעסיקו תמיד ב"איזה עצב וליריות ציכוביים את נ"ר צולי הפירענות של אפלפלד בעיל"כם הקטן (ההבגידה)".

גם באותם הסיפורים, שבוטל ב"הם ציפור מיטיב הבריחה כהשואה ומהפירענות הכוללת, כוונת הפנ"יה לנבכי ההיסטוריה היהודית (ההשתנה) והודעת עם איזו חוייה טרוכ"תרבותית ומבודדת (הבריחה). מענינים ובעיתיים בפני עצמם הם אותם הסיפורים.

מצויים בקומת הקרקע סיפורי ריחוי מגובשים ושלמים, המוע"לאים בצלילותם הקלאסית (כגון העקרונות), שהם במידה רבה הידוש בעולמי התיאורי של האסן. אמנם גם בסיפורים הללו הושם איזה הדגש מודרניסטי על הלך"רוח וקטעי תיאור מרומז במקום על ה"עלילה והדמיות האישיות. התיאור של היהודיות ההרריות החסונות, ש"באלול היו באות ויושבות בא"י סדרה של החצר" לפני בית הדין ומצפית למרפא לעקרונות בימים ה"נוראים, הוא פנינה לשונית מובה"קת. "פעמים היו נעירות, איזו ערבה היתה על פניהן, מסע הלומן עמד רגע בלילה הפתוח, היו לוג"מות משהו מהבקבוקים כדי שחטע חלומן לא ייפסק. נראה שזה הרעיל להו כי שבו אל שנתן מכורבלות, הבוקר לא מצא אותן ישנות, השי"כס עמדו למול השמש, אילו היו להן הפילות היו מתפללות גם ל"בוקר, מסע שנתן עלו וגופותיהן שקיות אור, עיניהן נפתלו אל ה"שמש, היכן הדיין, היו פעמים שר"אלות, נדמה היה, כי בעיגולים הן

בקובץ הראשון שלו, עשן נ"י כר אחרן אפלפלד במספרם של שלי הי השואה, בסיפורים מפתיעים אלו, שהיה פרוש עליהם דוק לירי בלשחן והתנשאו בשוליהם ובלולי איזה, עשן בלתי"נחפש של כאב ופירענות, בלטה שאיפתו לתאר ול"עצב מתוך אחריות למלה ולהווייה את עולמם הנפשי של ניצולי הק"י סאקליוז הגדול — שהרי אל האש עצמה לא העז המספר לגשת, הוא הבין, כנראה, בתוך ליבו, כי דתי מודרני ישרה עם השואה עשר"יה להעמיד רק דיווח תעודתי, מא"קאבריות או סכבדו"סטרות, כך, ל"משל, העלה את הטראומה הנפשית דווקא אחר שנים בסיפ"ר, מפיצו"יים, ואילו התיכונות הועלו גם הם מבעד לאספקלריה של הפצים ישנים ושרידי דמויות דהתם (עשן, ברטה).

בצד האחריות לנושא הנפשי מ"חוננת היתה תמיד כתיבתו של אפלפלד מראשיתה באחריות למלה ילגוון המדויק והרוסט מתוך הע"מקה מודרניסטית מובהקת, משפ"טיו היו מעין כלים עדינים במעב"דה נפשית, שלא קיבלה דבר כמ"ר בן יבדוק והתמודדה עם גילום מצב רוחני והרבוהי חדש להלוטין, גילום מציאות רוחנית והרבותית הדשה זו לא יכול היה להיעדן ב"גבולות הריאליזם המסורתי, יתרי על"כן: אפלפלד, בדומה לחשובי מספרינו הצעירים בשנות הששים, ערך ניסויים בלשון פיוטית, יותר במסגרת סיפור קצר או נובלה מא"שר ג"היקף של רומאן, התכוננת הללו ועצם ריקמת לשונו (הח"לופות היו מוזנה מוזרה של גלי מים מגושמית: גן עדן וגיהנום, מלאכים ושד"ם" או "כל שארע לו רבץ מאחוריו כהתוב, איזו הנאה מוזרה הפעימה אותו בהסגלות זו, היתה זו שיטות שמעבר לפחדים, תנועותיו משוחררות היו מכל כבי"לה...") קירבוהו מאוד למספרים בני גילו, אף כי איש מהם לא יכול היה מ"הסתם לכתוב על גיבוריו ועל נושאי של אפלפלד, הוא עסק במימכר מלה, נפט, ספגרט, וודקה — מיצרכים מבוקשים" או "מיצד מפזילים עיניים כשנצרה מלאתי" בוף נכנסת אל בית המרוזה" או "אבל בחוץ, בכרים, מקום המייתם של המים, היה מתיר את הסוס, וכל חייו היו עימו". אבל אולי לא מדויק לגמרי לומר, כי גיבורו של אפלפלד זר לגמרי למספרים המ"ר דרניסטיים בני"זמננו: הוא לא זר להם באותן זקודות"חוצות, שבהן מהחברת דמותו עם דמות האני של היוצר והכללותיה הקיומיות).

כבר גשני קבצי ספוריו, שבאו אחר, עשן: "בגיא הפורה" וכסור בחורף" הרחיב אפל"פלד את יריעה נושאו בכיוון של איזו מטאפיסיקה פרטית של הית"דות, בצד התיאור העקיף של השור"אה דרך עולמם של ניצוליה החל להצטייר בקבצים הללו איזה מיתוס גדול של עדה נצחית, ספק שירות סוחרים וספק אורחות צוענים, המ"שרכת דרכיה לנצח במדברי השלג והכסיר ובערבות ישימון וציה, שירות העדה נושאות ומפליגות ל"עולם על"פני עולם צוין ות"סוחר רים הגדולים" עוסקים לנצח בפרק"מטיה המעשית והדמיונית גם יחד, גם הזר וזנמלט מתחבא לנצח ביער או בין קני"הסוף, חי על גרגרים, ציד פעוט ועשב פרא, לענה סלא"י בית זו של צ"יד שהוא גם נצוד, עם איי הפוגות של איזו הרפתקה רובינונית, נסוכה בסיפורים הללו גם מעבר לשואה המיידית.

נטיית אלו להעצמה מטאפיסית ולתיאור קטעים וניצונות ליריים של חי דורות שקדמו לשואה, בול"טת ביהודי בקובץ הרביעי של אפל"פלד, שאנו מתווקים עתה בידינו: בקומת הקרקע"י מצד אחד

שלמה אלטר +
"מול התשואות"
(תמונת שמן) —
מתעורכותו בגלריה
דמיאן, רחוב
דיזנגוף 212,
ת"א

שבהם מדובר במיזרין הגוף הדי"בורי הראשון: האני הסיפורי של אפלפלד (בדר"י) — "וכך עוב"רים על שנותי באיזורים אלה", סיפורים אלה גובלים במשל — אך יריעתם חייבת עדין להתגולל במלואה.

מכל מקום, מפריכים סיפורי ב"קומת הקרקע" במידה רבה את הדיעה הנפוצה בדבר הדגומיות התימאטיקה של אפלפלד, אסן חי שוב איזו הייב תמיד לגוון, אבל יריעת הסיפורים הללו: נתגונד מאד גם בלי שים לב להחלוקות"של"טעם ודריכות, שהוצבר בסני היוצר הצעיר.

מנסות להקיף את בית"העץ הקטן, להפיל איזו חומה קשה, וכשבת ה"יה הדיינית קוראת להן, גורל הי"י הן האיר להן מתוך הכתובים, הן עיטנו כאדם השומע את תינו רוח"טים לידו בצנינות, הדיינית היתה קוראת ומפרישת להן, אבל פעמים לא היתה יכולה אשה לעמוד בזה וקילה גבר בה, כי הנשים ההרי"רות אין כוחן לכבוש את נתיחתה, זעקתן גדולה מנופן, היתה מתפ"לשת על הרצפה, לא תיעילו החנ"י ניה של הדיינית, רק היא עצמה,

"בקומת הקרקע", סיפורים מאת אחרן אפלפלד, הוצאת דגה, ת"א, תשכ"ה.